

13.10.2017

EOAK/6254/2016

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin

Esittelijä: Esittelijä Kimmo A. Metsä

ORTODOKSISEN KIRKON MENETTELY TOIMITUSKIELTOON ASETTAMISESSA

1 KANTELU

Kantelija pyysi eduskunnan oikeusasiamiestä tutkimaan Suomen ortodoksisen kirkon, arkkipiispa - - -, - - - piispa - - - sekä - - - seurakunnan vt. kirkkoherra - - - menettelyä asiassa, joka koski - - - ortodoksisen seurakunnan neuvoston erottamista ja kantelijan toimituskieltoon asettamista sekä hänen epäasiallisena pitämäänsä kohtelua.

2 SELVITYS

- - -

3 RATKAISU

Käsitykseni mukaan Suomen ortodoksisen kirkon menettelyä ei ole pidettävä lainvastaisena.

Totean kuitenkin, ettei kuulemistilaisuuden järjestämistä annetulla 12 tunnin valmistautumisajalla ole pidettävä asianmukaisena toimintatapana.

Perustelen ratkaisuni seuraavasti.

3.1 Toimituskieltoon asettaminen

Lain ortodoksisesta kirkosta (985/2006) 111 §:n 1 momentin mukaan piispa voi määrätä papin enintään kuuden kuukauden mittaiseen toimituskieltoon, mikäli pappi toimii vastoin mainitun lain 109 §:ssä säädettyjä velvollisuuksia. Kantelijan on kirkollishallituksen selvityksen ja lausunnon mukaan epäilty syyllistyneen kirkkoherran toimessaan vakaviin rikoksiin. Arkkipiispan määräämä toimituskielto on perustunut seurakunnan neuvoston poliisille tekemään tutkintapyyntöön.

Lainsäädännössä ei ole yksityiskohtaisemmin määritelty, minkä tasoista näyttöä vaaditaan, jotta papin voidaan katsoa toimineen työtehtävässään toimituskieltoon määräämistä edellyttävällä tavalla. Kirkollishallituksen käsityksen mukaan pappi voidaan määrätä toimituskieltoon pelkästään sen perusteella, että hänen epäillään syyllistyneen työtehtävässään vakavaan rikokseen. Toimituskielto on kirkollishallituksen näkemyksen mukaan ymmärrettävä väliaikaiseksi turvaamistoimenpiteeksi, jolla pyritään varmistamaan esitutkinnan häiriötön kulku sekä seurakunnan häiriötön kirkollinen toiminta.

3.2 Kutsu kuulemistilaisuuteen

Ortodoksisesta kirkosta annetun lain 93 §:n mukaan kirkon, seurakunnan ja luostarin viranomaisen menettelyyn hallintoasioissa sovelletaan mainitun lain lisäksi, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään. Hallintolain 34 §:n 1 momentin mukaan asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä

sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun. Kuulemista koskevassa pyynnössä on tarvittaessa yksilöitävä, mistä seikoista selitystä pyydetään. Asianosaiselle on toimitettava kuulemisen kohteena olevat asiakirjat alkuperäisinä tai jäljennöksinä taikka varattava muutoin tilaisuus tutustua niihin. Laissa ei ole säädetty siitä, miten hyvissä ajoin ennen kuulemistilaisuutta säädetty selvitys tulisi antaa kuultavalle. Kirkollishallituksen käsityksen mukaan kohtuullinen kuulemisaika on tapauskohtainen ja 24.4.2015 päivätty kuulemispyyntö täyttää hallintolain 36 §:ssä säädettyt edellytykset.

Katson, että kuultavalle olisi tullut varata tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa asian ratkaisemiseen ja tutustua asiaan liittyviin asiakirjoihin. Kantelija kertoo saaneensa kutsun kuulemistilaisuuteen sunnuntai-iltana 26.4.2015 klo 20.00. Kuulemistilaisuus oli määrätty pidettäväksi maanantaiaamuna 27.4.2015 klo 8.00. Kantelijalla ei näin ollen ollut tosiasiallista mahdollisuutta vaikuttaa asian ratkaisemiseen tai tutustua kuulemiseen liittyviin asiakirjoihin. Kirkollishallitus perustelee kirkon toimintaa sillä, että rikosprosessuaalinen lainsäädäntö mahdollistaa pakkokeinojen käytön hyvin lyhyellä kuulemisajalla tai jopa ilman kuulemista. Toimituskieltoon asettaminen ei kuitenkaan ole rikosprosessuaalinen pakkokeino.

3.3 Kielto osallistua jumalanpalveluksiin - - - seurakunnan alueella

Kantelusta käy ilmi, että - - - seurakunnan vt. kirkkoherra - - - kielsi 3.12.2016 kantelijaa osallistumasta jumalanpalveluksiin - - - seurakunnan alueella, vaikka arkkipiispan kantelijalle määräämä kuuden kuukauden mittainen toimituskielto oli jo päättynyt. Vt. kirkkoherra - - - ei kuitenkaan ollut kieltänyt kantelijaa osallistumasta kirkollisiin tilaisuuksiin seurakuntalaisena vaan ainoastaan ilmoittanut kantelijalle, ettei hän nähnyt hyväksi, että kantelija vallitsevassa tilanteessa pappina toimittaisi jumalanpalveluksia seurakunnan alueella. Ortodoksisen kirkon kirkkojärjestyksen 79 §:n 2 momentin mukaan kirkkoherra tekee kirkon käyttöä koskevat päätökset. Vt. kirkkoherra - - - on näin ollen ollut oikeus ilmoittaa kantelijalle näkemyksensä jumalanpalvelusten toimittamisesta seurakunnan alueella.

3.4 Päätös esitutkinnan rajoittamisesta

- - - syyttäjänvirasto teki 27.4.2016 päätöksen esitutkinnan lopettamisesta. Asiassa ei ollut saatu näyttöä rikoksesta.

Kantelija pyysi kantelussaan eduskunnan oikeusasiamiestä tutkimaan, toimiko arkkipiispa - - - kirkon ylimpänä johtajana oikein ja oikeudenmukaisesti asettaessaan kantelijan toimituskieltoon ennen kuin oli saatu näyttöä mahdollisesta rikoksesta tai sen tekijästä. Toimituskieltoon asettaminen aiheutti kantelijalle fyysistä ja henkistä räsitystä ja heikensi hänen terveyttään.

Kirkollishallitus vetoaa selvityksessään siihen, että poliisin on esitutkintalain (805/2001) mukaan aloitettava esitutkinta, jos asiassa on aihetta epäillä rikosta. Poliisi katsoi kirkon tekemän tutkintapyynnön ylittävän esitutkinnan aloittamisen kynnyksen. Seurakunnan neuvosto on kirkollishallituksen käsityksen mukaan käyttänyt tutkintapyynnön tehdessään sille lain mukaan kuuluvaa toimivaltaa.

Käytettävissäni olevan selvityksen perusteella katson, että tältä osin asiassa ei ole ilmennyt aihetta epäillä lainvastaista tai virheellistä menettelyä tai velvollisuuden laiminlyöntiä.

3.5 Vahingonkorvausvaatimus

- - - ortodoksinen seurakunta ilmoitti 7.11.2016 vaativansa kantelijalta vahingonkorvauksena yhteensä 510 000 euroa viivästyskorkeineen. Kantelija piti vahingonkorvausvaadetta kirkon taholta tapahtuvana henkisenä kiusaamisena ja kysyi, onko kirkon ylimmällä johdolla oikeus jatkaa kirkon nimissä henkisen väkivallan käyttöä kantelijaa kohtaan. Päätöksen korvauskanteen nostamisesta on kirkollishallituksen selvityksen mukaan tehnyt seurakunnanneuvosto sille kuuluvalla toimivallalla (laki ortodoksisesta kirkosta 59 §). Vahingonkorvausta koskeva kanne on käräjäoikeuden käsiteltävänä. Oikeusasiamies ei voi puuttua tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyyn.

3.6 Hallinto-oikeuden päätös

- - - hallinto-oikeus kumosi 3.7.2017 antamallaan päätöksellä Suomen ortodoksinen kirkollishallituksen päätöksen 3.5.2016 § 43 sekä - - - ortodoksinen seurakunnanvaltuuston päätökset 14.4.2015 § 7 ja § 8. Hallinto-oikeus katsoi, että - - - ortodoksinen seurakunnan seurakunnanvaltuuston päätös, jolla seurakunnanneuvoston jäsenet on vapautettu tehtävästään epäiltyjen taloudellisten väärinkäytösten ja toimivallan ylitysten perusteella, on lakiin perustumaton. Valtuuston päätös on hallinto-oikeuden mukaan ortodoksisesta kirkosta annetun lain 100 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla lainvastainen. Hallinto-oikeuden päätöksestä on saamieni tietojen mukaan valitettu Korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Oikeusasiamies ei voi puuttua tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyyn.

4 TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3 esittämäni käsityksen menettelyn lainvastaisuudesta Suomen ortodoksinen kirkon tietoon.

Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni Suomen ortodoksiselle kirkollishallitukselle.